

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»

Навчально-науковий інститут психології та суспільних наук
Кафедра клінічної психології та психічного здоров'я

Савенкова І.І. Венгер Г.С. Фрунзе О.В. Павлова І.Г.

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПІДГОТОВКИ ТА
ПРОХОДЖЕННЯ ВИРОБНИЧОЇ ПРАКТИКИ (З КЛІНІЧНОЇ
ПСИХОДІАГНОСТИКИ)**

**для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня вищої освіти
спеціальності С4 Психологія спеціалізації «Клінічна психологія»**

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої ради
Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного
університету імені К.Д. Ушинського»
(Протокол №10 від 26 лютого 2026 р.)*

Автори:

Савенкова І.І., завідувач кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського», доктор психологічних наук, професор.

Венгер Г.С., кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»,

Фрунзе О.В., асистент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського»

Павлова І.Г., кандидат психологічних наук, доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К.Д. Ушинського».

Рецензенти:

Карсканова С.В., завідувач кафедри психології Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова., кандидат психологічних наук, доцент.

Мартінова Ю.Ю., доцент кафедри клінічної психології та психічного здоров'я Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К.Д.Ушинського», кандидат медичних наук, доцент.

ВСТУП

Мета виробничої практики (з клінічної психодіагностики) – ознайомлення з професійними вміннями та формування особистісних якостей майбутнього клінічного психолога на їх основі оволодіння видами професійної діяльності на рівні, який відповідає освітньо-кваліфікаційній характеристиці підготовки. Оволодіння практичними навичками та вміннями, необхідними для проведення психодіагностичного дослідження та психологічної оцінки. Вироблення та відпрацювання вмінь обирати, застосовувати та інтерпретувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики). Формування уявлень щодо планування та організації роботи клінічного психолога у закладах охорони здоров'я, ознайомлення з документацією.

Провідне завдання виробничої практики – розвиток професійних умінь клінічного психолога через залучення магістрів до виконання різних форм психодіагностичної діяльності; формування знань щодо планування та організації роботи психолога у закладах охорони здоров'я; формування готовності магістрів до здійснення психодіагностичної роботи.

Одним із засобів успішної підготовки здобувачів до роботи у закладах охорони здоров'я є практика, що дозволяє закріпити і поглибити теоретичні знання та здобути навички виконання виробничих функцій та типових завдань діяльності за спеціальністю.

Загальні положення. Програма практики є основним навчально-методичним документом, в якому розглядаються загальні питання організації, проведення та підведення підсумків практики. Вона забезпечує єдиний комплексний підхід до організації практики, її системності, неперервності та послідовності навчання студентів. Робочий час студента протягом практики планується наступним чином: організаційні питання початкового періоду практики, проходження інструктажів з техніки безпеки та охорони праці на підприємстві, одержання індивідуальних завдань – 5 % часу, відведеного на проходження практики; виконання функцій практиканта на робочому місці, робота з літературою, технічною й нормативною документацією, складання відповідної документації, виконання індивідуальних завдань – 70 %; участь в лекціях, екскурсіях, теоретичних заняттях – 10 %; робота над звітами з практики – 10 %; одержання заліку з практики – 2 %; інші види робіт – 3 % години практики. Практика проводиться у психологічних службах різних форм власності, видів господарської діяльності, організаційно-правового статусу, які є юридичними особами і функціонують на ринку не менше двох років. Підприємства повинні мати штат висококваліфікованих фахівців, здатних надати допомогу студентам у набутті ділових професійних навичок. Керівники практики від кафедри забезпечують організацію і проведення практики відповідно до навчального плану, наскрізної і робочих програм практик, проводять інструктажі студентів та контролюють дотримання ними правил техніки безпеки, контролюють проходження практики, оцінюють її результати відповідно до поданих студентами звітів. Програма складається з розділів, які визначають мету та завдання практик; основних положень щодо організації

практики; контроль та основні обов'язки студентів, керівників практики від інституту та підприємства; вимоги щодо оформлення звіту з практики; підведення підсумків практики.

Виробнича практика (з клінічної психодіагностики) студентів кафедри клінічної психології та психічного здоров'я за другим (магістерським) рівнем вищої освіти, галузі знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини, спеціальність С4 «Психологія», освітньо-професійної програми «Клінічна психологія», є важливим елементом навчальної програми та практичного набуття професійних умінь та навичок.

Методичним забезпеченням практичної підготовки студентів є:

- Закон України «Про освіту»
- Закон України «Про вищу освіту»
- Постанова Кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 «Про затвердження Національної рамки кваліфікацій» (Кабінету Міністрів України від 25 червня 2020 р. № 519);
- Стандарт вищої освіти України другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» за спеціальністю 053 «Психологія», затвердженого і введеного в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 24.04.2019 р. № 564;
- Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол від 29 червня 2023 р. №13);
- «Про затвердження Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти»;
- навчальний план, робочі навчальні плани.

Основними завданнями виробничої практики (з клінічної психодіагностики) є: 1) оволодіння практичними навичками та уміньми, необхідними для проведення психодіагностичного дослідження та психологічної оцінки; 2) вироблення та відпрацювання вмінь обирати, застосовувати та інтерпретувати психодіагностичний інструментарій (тести, опитувальники, проєктивні методики); 3) формування уявлень щодо планування та організації роботи клінічного психолога у закладах охорони здоров'я, ознайомлення з документацією.

Студенти повинні знати теоретичні основи клінічної психодіагностики та методологію наукових досліджень; призначення та принципи застосування конкретних нейродіагностичних методик; особливості інтерпретації результатів психодіагностики для подальших висновків; фактори розвитку психологічних труднощів у групах ризику та їхні прояви; ефективність промоційних та превентивних заходів у сфері психічного здоров'я; етичні, правові та нормативні аспекти діяльності клінічного психолога; правила ведення професійного документообігу, включаючи електронний формат; методи підтримки власного психічного здоров'я та професійного розвитку.

Очікувані результати навчання

ПРН3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.

ПРН6. Розробляти просвітницькі матеріали та освітні програми, впроваджувати їх, отримувати зворотній зв'язок, оцінювати якість; промоція та профілактика.

ПРН7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

ПРН11. Здійснювати адаптацію та модифікацію існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.

ПРН12. Підтримка власного психічного здоров'я та професійного розвитку.

ПРН13. Організація професійної взаємодії та ведення документообігу.

ПРН14. Вирішення етичних дилем та інших проблем, пов'язаних з професійною етикою та практикою

Інтегральна компетентність

Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 03. Здатність генерувати нові ідеї (креативність).

ЗК 05. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 07. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 09. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Спеціальні компетентності:

СК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності; обирати психодіагностичні інструменти та інтерпретувати результати.

СК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації з клінічної психології) з використанням науково верифікованих методів та технік; обирати психологічні втручання різної інтенсивності.

СК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології; надавати рекомендації для покращення психічного здоров'я.

СК7. Здатність приймати фахові рішення у складних і непередбачуваних умовах, адаптуватися до нових ситуацій професійної діяльності; вести документацію, в т. ч. електронну.

СК11. Здатність до рефлексії власного рівня професійної компетентності та потреб у її розвитку; планувати та реалізовувати професійний розвиток.

СК13. Здатність розпізнавати та реагувати на етичні, правові та нормативні проблеми, які стосуються практики клінічної психології.

Під час виробничої практики (з клінічної психодіагностики) здобувачі вищої освіти виконують наступні завдання:

- ознайомлення здобувачів вищої освіти з основами клінічної психодіагностики в закладах охорони здоров'я;

- формування у здобувачів вищої освіти цілісного уявлення про психодіагностичну роботу у клініці;
- накопичення досвіду психодіагностичної роботи у клініці;
- формування у здобувачів вищої освіти навичок практичного застосування професійно-психологічних знань, що були ними отримані в процесі теоретичної підготовки;
- подальший розвиток професійно-психологічної орієнтації здобувачів вищої освіти;
- залучення здобувачів вищої освіти до рішення реальних проблем, що мають місце у психологічному супроводі осіб із особливими потребами;
- подальший розвиток у здобувачів вищої освіти професійних якостей клінічного психолога.

Організація проведення виробничої практики (з клінічної психодіагностики). Практика є логічним продовженням навчання. Під час неї здобувач закріплює отримані теоретичні знання та ознайомлюється з роботою клінічного психолога в закладі охорони здоров'я. Здобувачі повинні виконати індивідуальні завдання для більш поглибленого і всебічного психодіагностичного напрямку діяльності клінічного психолога та інтерпретації результатів діагностики.

Робоча програма практики регламентована Положення про проведення практики здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями вищої освіти в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського». Практикою здобувачів від Університету керують викладачі кафедри клінічної психології та психічного здоров'я, а від закладів охорони здоров'я – їх клінічні психологи. Направлення здобувачів на практику оформлюється наказом ректора. Здобувачі забезпечуються робочими програмами та щоденниками. У період проходження здобувачем практики на нього поширюються загальне трудове законодавство, правила охорони праці і внутрішнього розпорядку, які діють на базі практики. Здобувач повинен своєчасно прибути на базу практики та надіслати повідомлення у заклад вищої освіти не пізніше як через три дні після прибуття (початку практики). Результат проходження виробничої практики – підготовку звіту з практики, результати яких вони презентують на підсумковій конференції. Програма виробничої практики (з клінічної психодіагностики) здобувачів передбачає завдання, які дають можливість ознайомитися з особливостями роботи клінічного психолога в закладах охорони здоров'я.

Контролювання практики здобувачів вирішує комплекс завдань – від навчальних до контролюючих і забезпечує повноту, своєчасність та якість виконання програм практики.

Контролювання за проходженням практики з боку закладу вищої освіти здійснюється:

- керівником практики від реабілітаційної установи;
- керівником практики від інституту.

Метою контролю є виявлення та усунення недоліків і надання допомоги здобувачам у виконанні програми практики. На кожному етапі контролювання застосовуються специфічні методи. Попереднє контролювання здійснюється під час підготовки здобувачів до проходження практики (на настановній конференції). При цьому пояснюються цілі практики, порядок її проходження, форма звітування, а також здобувачам передаються направлення на базу практики, щоденники та програми практики. Поточне контролювання з боку керівника практики від закладу вищої освіти, завідувача кафедри, керівника практики від інституту здійснюється під час відвідування баз практики, а також під час бесід зі здобувачами у дні, встановлені кафедрою для консультування здобувачів. Періодичний контроль здійснюють завідувач кафедри та керівник практики від кафедри. Підсумкове контролювання відбувається під час оцінювання та захисту звіту з практики. Систему поточного та підсумкового контролю виконання окремих розділів і всієї програми практики виконують керівники практики від закладу охорони здоров'я, завідувач кафедри, керівник практики від інституту.

За результатами перевірки звіту керівник приймає рішення про допуск до захисту або повертає здобувачу на доопрацювання відповідно до зазначених зауважень.

Вимоги до звітної документації:

I. Щоденник, у якому відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності студента, його труднощі, вагання, вдалі знахідки, питання, які потребують наступного вивчення, роздуми тощо.

II. Пакет звітних матеріалів. 1. Характеристика з місця проходження практики. 2. Звіт про проходження практики.

Вимоги до звіту з практики:

Звіт про проходження практики оформлюється за загальними вимогами щодо наукових звітів. Звіт складається за таким орієнтованим планом: - титульна сторінка; - зміст; - вступ (мета і завдання практики); - розкриття змісту практичної діяльності відповідно до розділів програми практики; - відомості про виконання студентом усіх розділів програми практики та індивідуального завдання; - список використаної літератури (за потреби); - додатки (організаційні, господарські, ділові, фінансові документи тощо).

Звіт з практики має містити відомості про виконання здобувачем усіх розділів програми практики та індивідуального завдання. Обов'язковою є наявність висновків та пропозицій, яких вимагає зміст завдань. Звіт повинен складатися з розділів, окремі питання звіту мають бути чітко визначені, викладені в логічній послідовності і конкретизовані. Таблиці, ілюстративний матеріал, додатки повинні бути змістовними і оформлені відповідно до стандартів виконання письмових робіт у вищій школі. Звіт пишеться від руки або друкується на ПК на одному боці аркуша білого паперу формату А4 через півтора міжрядкових інтервали шрифт - TimesNewRoman, розмір - 14. Текст необхідно друкувати, залишаючи поля таких розмірів: ліве - не менше 20 мм, праве - не менше 10 мм, верхнє і нижнє - не менше 20 мм. Текст звіту поділяють

на розділи, підрозділи і пункти відповідно до структури програми практики. Складений здобувачем звіт має наскрізну нумерацію сторінок.

Порядок оформлення та ведення щоденника з практики:

У щоденнику відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності здобувача. Щоденник містить інформацію щодо виконаної щоденної роботи відповідно до завдань виробничої практики.

Забезпечення організації практики осіб з особливими освітніми потребами

Організація навчання для осіб з особливими освітніми потребами під час виробничої практики передбачає адаптований формат програми практики з урахуванням індивідуальних особливостей і потреб здобувача освіти на підставі поданої заяви.

Основні обов'язки керівника практики від кафедри клінічної психології та психічного здоров'я:

1) розробити тематику індивідуальних завдань; 2) забезпечити проведення всіх організаційних заходів перед виїздом студентів на практику; 3) провести бесіду зі студентами з техніки безпеки та охорони праці на підприємстві; 4) встановити зв'язок з керівником практики від підприємства, домовитися з ним про виконання програми практики, виходячи з особливостей самої практики; 5) контролювати базу практики щодо підготовки необхідної документації та готовності для прийому студентів-практикантів; 6) забезпечити дотримання відповідності змісту робіт практики її учбовим планам і програмам; 7) забезпечити контроль за виконанням строків та змістом практики; 8) перевірити звіти студентів з практики, надати відгуки про їх роботу; 9) взяти участь у публічному захисті практики.

Основні обов'язки студентів-практикантів:

1) до початку практики одержати від керівника практики від Університету Ушинського консультації щодо оформлення всіх необхідних документів; 2) отримати індивідуальне завдання; 3) своєчасно прибути на підприємство з щоденником практики; 4) перебувати на базі практики визначену кількість годин; 5) у повному обсязі виконувати всі завдання, передбачені робочою програмою практики і вказівками її керівників; 6) вивчити і суворо виконувати правила охорони праці, техніки безпеки і виробничої санітарії; 7) нести відповідальність за виконувану роботу і за її результати так, як за неї відповідають штатні працівники; 8) якісно виконувати усю роботу, передбачену робочою програмою практики; 9) вивчити досвід роботи кращих спеціалістів психологічної служби; 10) вести щоденник практики, де вказувати конкретні види роботи, що виконувалися (чи ознайомились) практикантом; 11) дотримуватися правил внутрішнього розпорядку бази практики; 12) дотримуватися норм поведінки; 13) систематично доповідати керівнику про виконані завдання; 14) своєчасно підготувати звіт та індивідуальне завдання; 15) захистити практику у встановлений час.

Тривалість робочого часу студентів під час проходження практики регламентується Кодексом законів про працю України і складає від 16 до 18 років – 36 годин на тиждень (ст. 51 із змінами, внесеними Законами № 871-12 від 20.03.91, № 3610-12 від 17.11.93, № 263/95 ВР від 05.07.95), від 18 років і старше

– не більше 45 годин на тиждень (ст. 50 в редакції Закону № 871-12 від 20.03.91, із змінами, внесеними Законом № 3610-12 від 17.11.93).

Перед початком практики студент має отримати: у деканаті – направлення на практику; на кафедрі – програму практики, індивідуальне завдання, щоденник з практики. Перед відбуттям на практику студент має пройти на кафедрі інструктаж з техніки безпеки і охорони праці.

Після закінчення практики студент повинен подати на кафедру:

1) щоденник з практики; 2) звіт про проходження практики; 3) індивідуальні завдання практики; 4) характеристику-відгук з місця практики.

Студенти-практиканти повинні: систематично вести записи у щоденнику практики, фіксувати обсяг та зміст виконаної за день роботи; підготувати та надати керівникові практики від університету наступну звітність: 1. Звіт про проходження практики. 2. Щоденник з практики та характеристику, які повинні бути підписані керівником практики від підприємства та завірені печаткою підприємства. Студент, який не виконав програму з практики, отримав негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку при захисті звіту, направляється вдруге на практику під час студентських канікул або відраховується із університету.

Зміст практики

№ п/п	Зміст практики
1	Формулювання теоретичних висновків щодо факторів розвитку психологічних труднощів у групах ризику розвитку психічних розладів з ефективністю впливу промоційних та превенційних заходів.
2	Розробка та оцінювання якості просвітницьких матеріалів та освітніх програм щодо обізнаності про сферу компетентності фахівців у сфері психічного здоров'я та складання рекомендацій стосовно проведення необхідних інтервенцій.
3	Вибір та застосування валідних й надійних методів наукового дослідження, доказових технік в практичній діяльності клінічного психолога; представлення результатів психодіагностики, обробки та їх інтерпретації за наступними нейродіагностичними методиками: Тест словесного навчання Гопкінса, Короткий тест зорово-просторової пам'яті, Складна фігура Рея–Остеррієта, Кольорово-словесний тест Струпа, Таблиці Шульте, Тест «20 запитань», Фронтальний батарейний тест, Монреальська когнітивна шкала, Мінімальний дослідницький стан психіки, Вежа Ханой (або Башта Ханойська).
4	Представлення результатів у доступній та аргументованій формі, участі у фахових дискусіях щодо психологічних втручань, а також їх реалізації відповідно до протоколів; оцінювати ефективність стратегій і застосування промоційних та превентивних інструментів.
5	Здійснення адаптації та модифікації існуючих наукових підходів і методів до конкретних ситуацій професійної діяльності.
6	Підтримка власного психічного здоров'я та професійного розвитку; вміння рефлексувати власний рівень професійної компетентності та планувати розвиток, а також розпізнавати етичні, правові й нормативні проблеми та дотримуватися принципів професійної етики.
7	Організація професійної взаємодії та ведення документообігу, в т. ч. електронного. Прийняття фахових рішень у складних і непередбачуваних умовах, адаптація до нових ситуацій професійної діяльності.
8	Генерування нових ідей (креативність), цінування та повага різноманітності та мультикультурності, здатність діяти соціально, відповідально та свідомо.
9	Набуття навичок мотивації пацієнтів для досягнення спільних цілей, а також організувати та реалізувати просвітницьку й освітню діяльність у сфері клінічної психології для різних категорій клієнтів.
10	Опанувати здійснення психологічних втручань, використовуючи науково верифіковані методи та техніки, а також навчитися оцінювати ефективність стратегій і застосовувати промоційні та превентивні інструменти.
11	Оформлення звітної документації. Підготовка матеріалів практики (методичних розробок).
12	Ведення щоденника практики.

Практика проводиться в декілька етапів.

На першому етапі відбувається вивчення структури закладу (ів), де проводиться практика, його мети і основних завдань, організаційних засад діяльності, нормативно-правової документації, на якій ґрунтується його діяльність.

На другому етапі студент-практикант повинен зосередитися на вивченні основних функцій, професійних вимог до практичного психолога, де проводиться практика, знань, умінь, професійних функцій, особистісних характеристик, а також вимог до культурного та етичного рівня працівника. Для цього окрім ознайомлення з професійною діяльністю на практиці, студенти ознайомлюються з типовими посадовими інструкціями для посад фахового спрямування.

На третьому етапі відбувається самостійна робота студентів під час написання та оформлення документації практики.

На четвертому, заключному, етапі студенти підводять підсумки проходження практики з обов'язковим написанням письмового звіту практики. Після закінчення терміну ознайомчої практики, студенти звітують про виконання програми та індивідуального завдання.

Звіт має відображати результати теоретичної та практичної діяльності студента впродовж навчальної практики.

Завдання практики.

Вибір та застосування валідних й надійних методів наукового дослідження, доказових технік в практичній діяльності клінічного психолога; представлення результатів психодіагностики, обробки та їх інтерпретації за наступними нейродіагностичними методиками:

Тест словесного навчання Гопкінса, Короткий тест зорово-просторової пам'яті, Складна фігура Рея–Остерріета, Кольорово-словесний тест Струпа, Таблиці Шульте, Тест «20 запитань», Фронтальний батарейний тест, Монреальська когнітивна шкала, Мінімальний дослідницький стан психіки, Вежа Ханой (або Башта Ханойська).

Примітка*. За згодою керівника практики студент може обирати тему дослідження, яка входить у сферу його дослідницьких інтересів. Разом із самостійно обраними методами і відповідними їм методиками діагностики студент-практикант повинен використати методи спостереження і психологічної бесіди. Підготовка дослідницької програми, протоколів спостережень, психологічних бесід, інших неекспериментальних методів дослідження та експериментів повинна відповідати загальноприйнятим методичним вимогам.

Критерії оцінювання

Критерії оцінювання: об'ємність та правильність виконання завдань практики, якість знання принципів психодіагностики та вимог до методик (валідність, надійність, точність), розуміння етапів обстеження клінічного психолога (збір даних, аналіз, інтерпретація, винесення рішення - діагноз/прогноз), вміння проводити психодіагностичне обстеження з використанням різних методів (експериментальні, опитувальні, проєктивні тощо), здатність виявляти індивідуальні особливості особистості та її психічний стан за допомогою аналізу та інтерпретації отриманих даних на основі цього встановлювати психологічний діагноз та формулювати обґрунтовані рекомендації. Вміння правильно оформляти документацію консультацій, спостережень, аналізу стану клієнтів, розробляти плани психологічної допомоги та рекомендацій, які відповідають поставленим завданням в роботі клінічного психолога. Знання та дотримання етичних норм, уміння будувати конструктивну взаємодію з клієнтом, який є частиною діагностичного процесу.

Критерії оцінювання результатів практики здобувачів:

- ступінь виконання здобувачем завдань виробничої практики (з клінічної психодіагностики);
- якість знань, виявлених під час практики та їх відображення у звітній документації;
- рівень сформованості умінь та навичок практичної роботи здобувача з використанням психодіагностичних засад клінічного психолога.

Критерії оцінювання результатів виробничої практики (з клінічної психодіагностики)

№ п/п	Зміст критеріїв оцінювання	Оцінка в балах	Макс. кількість балів
1	Виконання програми практики та індивідуального завдання	60	60
	Представлений аналіз психодіагностичних досліджень клінічного психолога не містить змістовних помилок. Правильно проведення обробка результатів дослідження та якісно представлена їх інтерпретація щодо до використання в роботі з клієнтами / пацієнтами з оцінкою їх когнітивних функцій. Висновки свідчать про високий професійний рівень здобувача, його проблемне мислення і здатність виявляти відмінності у психодіагностичному дослідженні щодо до прояву когнітивних функцій. Результати аналізу та розроблені рекомендації у звіті мають	49-60	

	практичну цінність. Дотримано академічних стандартів без використання ШІ.		
	Представлений аналіз психодіагностичних досліджень клінічного психолога має незначні помилки, неточності та неузгодженості. Але методи та інструментарій аналізу обрано правильно. Висновки є чіткими, лаконічними. Здобувач вчасно і на високому рівні виконав весь намічений обсяг роботи, відповідно до програми. Показав себе організованим, сумлінним, ініціативним на всіх ділянках психодіагностичної роботи. Вказано факт використання ШІ Продемонстровано редагування згенерованого тексту: є власні думки, творчий підхід.	37-48	
	Здобувач повністю виконав психодіагностичну програму, виявив необхідні уміння, але припустився окремих помилок щодо обробки та інтерпретації результатів дослідження. Під час практики здобувач не допускав неорганізованості, шаблонності на всіх ділянках психодіагностичної роботи та отримав позитивну оцінку своєї діяльності в мультидисциплінарній команді. Вказано факт використання ШІ. Продемонстровано аналіз і редагування згенерованого тексту.	25-36	
	Аналіз психодіагностичної діяльності клінічного психолога представлений у повному обсязі, але методи практичного аналізу були обрані неправильно, результати не є обґрунтованими, поверхневі. Здобувач виконав програму практики на середньому рівні; розвиває свої фахові якості. Загальна оцінка діяльності практиканта керівником бази задовільна. Вказано факт	13-24	

	використання III, але без аналізу та редагування згенерованого тексту.		
	Аналіз психодіагностичної діяльності клінічного психолога-представлений у неповному обсязі. Логіка подання матеріалу та інтерпретація результатів дослідження відсутня. Здобувач показав себе неорганізованим, недостатньо ініціативним та несамостійним. Здобувач виконав програму практики на слабкому рівні; здійснює незначні спроби розвитку своїх фахових компетенцій. Не вказано факту використання III	1-12	
	Здобувач не виконав програму практики.	0	
2	Оформлення звітної документації	20	20
	Звіт про проходження практики і щоденник практики оформлені у відповідності до вимог і подані до захисту у визначений кафедрою термін; звіт має елементи новизни, має практичне значення; студент-магістр оволодів навиками психодіагностичного дослідження та психологічної оцінки: обирати, застосовувати та інтерпретувати психодіагностичні інструменти (тести, опитувальники, проєктивні методики). Звіт виконан на високому професійному рівні.	16-20	
	У звіті про проходження практики і щоденнику розкрита програма практики, але мають місце окремі недоліки непринципового характеру; недостатньо використані в процесі аналізу матеріали звітності; мають місце окремі зауваження щодо оформлення звіту, щоденника; студент-магістр на захисті продемонстрував добрі знання, відповів на запитання членів комісії.	11-15	
	Звіт про проходження практики та щоденник практики оформлені з численними помилками або не в	6-10	

	повному обсязі. Психодіагностичні дослідження виконане з помилками, не має повної інтерпретації та аналізу даних. Студент-магістр не зміг обґрунтувати результати свого психодіагностичного дослідження та пояснити порядок обробки даних.		
	Звіт та щоденник подано з порушенням термінів. Здобувач допустив суттєві помилки при вирішенні завдань виробничої практики, неспроможний дати пояснення отриманих результатів психодіагностичного дослідження, що свідчить про низький рівень володіння знаннями, уміннями та компетенціями. Оформлення звіту не відповідає вимогам, зміст звіту не розкрито.	1-5	
	Відсутні звітні документи: звіт, щоденник, програма практики не виконана.	0	
3	Захист практики, залік	20	20
	Виступ відбувався із презентацією обробки, аналізу та інтерпретації психодіагностичного дослідження. Усі результати дослідження представлені на високому психодіагностичному рівні з обґрунтуванням надійності та валідності застосованих методик. Інтерпретація є обґрунтованою та фаховою. Презентація містить повне самостійне психодіагностичне дослідження і свідчить про досконале володіння сучасними нейродіагностичними методами дослідження з використанням комп'ютерних технологій. Інтерпретація результатів дослідження містять рекомендації мають науково обґрунтований характер, практичну значущість. Під час захисту здобувач на високому науково-теоретичному рівні продемонстрував глибоке	17-20	

	розуміння практичних аспектів нейродіагностики та представив їх в повному обсязі в індивідуальному завданні, також дав кваліфіковані відповіді на всі поставлені запитання.		
	Виступ відбувався із презентацією, але без коментаря щодо інтерпретації результатів дослідження. Виступ був професійним. Презентація виконана на високому рівні, відповідає вимогам, логічно і лаконічно відбиває основний зміст завдання. Розроблені результати інтерпретації дослідження мають достатню обґрунтованість і доцільність. Під час захисту здобувач показав достатнє розуміння проблем теми індивідуального завдання, володіння матеріалом і дав кваліфіковані відповіді на більшість запитань.	13-16	
	Виступ добре прописаний, але він перенасичений теоретичним змістом без обґрунтування результатів дослідження. Презентація виконана на достатньому рівні, загалом відповідає вимогам. Інтерпретація результатів дослідження має достатньо обґрунтованість але здобувач припустився незначних порушень щодо обробки результатів дослідження. Під час захисту здобувач продемонстрував достатнє володіння психодіагностичним інструментарієм, темою індивідуального завдання, володіння матеріалом і дав відповіді на більшість запитань.	9-12	
	Захист практики відбувався з представленням презентації, проте вона потребує суттєвих доопрацювань. Теоретичні питання загалом розкрито, але не представлено обробку результатів дослідження та їх інтерпретацію. Під час захисту здобувач охарактеризував основні положення	5-8	

	роботи, але не завжди правильно відповідав на поставлені запитання.		
	Захист практики відбувався без презентації. Здобувач виявив слабе володіння психодіагностичним інструментарієм, невміння застосовувати здобуті знання для постановки і реалізації власних завдань, не готовий до забезпечення доцільного використання нейропсихологічного інструментарію з причини недостатніх знань з фахових дисциплін, основ організації психодіагностичної роботи або через недобросовісне ставлення до запланованої діяльності.	1-4	
	Презентація індивідуальних завдань не представлена. Під час захисту здобувач не відповів на запитання. Здобувач не з'явився на захист практики і залік.	0	

Загальні критерії оцінювання практики здобувачів

Зміст критеріїв оцінювання	Шкала ECTS	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому високий рівень опанування програмного матеріалу, самостійність, уміння робити висновки та узагальнення. Засвідчив належну фахову та методичну підготовку, показав високу загальну, професійну й мовну культуру, здатність до самоаналізу власної діяльності. Вчасно надав належно оформлену документацію.	90-100	A	відмінно
Здобувач цілком виконав програму практики, виявив при цьому достатній рівень компетентності. Студент вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи були незначні фактичні або методичні недоліки.	82-89	B	добре

Здобувач цілком виконав програму практики. Здобувач вільно володіє навчальним матеріалом, уміло використовує професійну та наукову термінологію, однак в роботі допущено незначні помилки. Документацію оформлено якісно та надано вчасно, однак у процесі роботи допущено незначні фактичні або методичні помилки.	74-81	C	добре
Здобувач частково виконав програму практики: відтворив значну частину вивченого матеріалу, виявив базові знання, однак не виказував самостійності під час проходження практики. Документацію надано невчасно або її оформлення не відповідає вимогам.	64-73	D	задовільно
Здобувач частково виконав програму практики: допустив помилки під час проведення, виконання завдань, простежується безвідповідальне ставлення студента до практики. Документацію надано повністю, однак її оформлення не якісне або неповне.	60-63	E	задовільно
Здобувач не виконав більшості завдань практики. Отримав негативний відгук про роботу під час практики. Виконав лише окремі види робіт. У такому разі студент може повторно пройти практику для доопрацювання невиконаних завдань та її захистити.	35-59	FX	незадовільно
Здобувач абсолютно не виконав програму практики або не з'явився на практику. Є потреба повторного проходження педагогічної практики.	1-34	F	незадовільно

Розподіл балів за видами діяльності здобувачів під час виробничої практики (з клінічної психодіагностики)

№	Види завдання	Кількість балів	Оцінює
	I. Робота студента-практиканта під час виробничої практики (з клінічної психодіагностики).	Максимальна кількість 20 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
		З них:	
	1.1 Дослідити порушення когнітивної сфери пацієнтів з використанням психодіагностичного інструментарію та теоретичних основ нейропсихології. Ознайомитися з інструкціями психодіагностичного інструментарію правилами обробки та інтерпретацією результатів дослідження. Ознайомлення з правилами внутрішнього трудового розпорядку, охорони праці та техніки безпеки на базі практики.	0-5 балів	
	1.2 Визначення показань до проведення нейропсихологічної діагностики у роботі з клієнтами/пацієнтами та критерієві оцінки проведеної роботи. Диференціація щодо використання психодіагностичного інструментарію в залежності від когнітивного дефіциту та враховуючі рекомендації стандартів та настанов затверджених МОЗ України щодо психологічного супроводу клієнтів/пацієнтів з когнітивними порушеннями.	У залежності від оцінки у характеристиці: «3» - 4; «4» - 7; «5» - 10 Незадовільну дали характеристику «0»	
	1.3 Вивчити систему матеріального та нематеріального заохочення клінічних психологів в заходах охорони здоров'я.	0-5 балів	
	II. Вконання індивідуальних завдань студента.	максимальна кількість 40 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху

	3 них:	
2.1 Підбір психодіагностичного інструментарію з врахуванням специфіки порушення когнітивної сфери та функціонального діагнозу, враховуючи стандарти та настанови МОЗ України.	0-5 балів	
2.2 Розробка психодіагностичної програми щодо психологічного супроводу клієнтів/пацієнтів закладів охорони здоров'я різного профілю.	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
2.3 Ознайомлення з веденням документації клінічного психолога (вхідна, вихідна документація, психологічний інструментарій, контрольні документи, номенклатура справ тощо), в тому числі і з особливостями електронного документообігу.	0-5 бали	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
2.4 Проаналізувати психодіагностичну трудову функцію клінічного психолога (переваги, недоліки).	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
2.5 Вивчити взаємодію бази практики (її структурного підрозділу) з іншими органами охорони здоров'я. Ознайомитися з організацією взаємодії реабілітаційної установи з медичними та волонтерськими організаціями.	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
2.6 Проаналізувати ефективність виконання психодіагностичної трудової функції щодо покращення психологічного та психічного здоров'я клієнтів та пацієнтів закладів охорони здоров'я.	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
2.7 Вивчення особливостей звітів щодо до інтерпретації отриманих результатів психодіагностики клінічного психолога на базі практики за попередні (2-3) роки.	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху

2.8 Дослідити роботу закладу охорони здоров'я в умовах війни та післявоєнний період: особливості, недоліки тощо.	0-5 балів	керівник від бази практики / керівник практики з фаху
III. Оформлення звітної документації (рівень відповідності звітної документації вимогам програми).	Максимальна кількість 20 балів	керівник практики інституту
	З них:	
3.1 Оформлення щоденника з виробничої практики в закладах охорони здоров'я.	0-10 балів	
3.2 Технічне оформлення звіту та презентації.	0-10 балів	
IV. захист практики, залік	Максимальна кількість 20 балів	Комісія
	З них:	
4.1 Презентація.	0-10 балів	
4.2 Обґрунтованість і доцільність розроблених інтерпретації психодіагностичної роботи в звіті	0-10 балів	
ВСЬОГО	100 балів	

Розподіл балів, які отримують студенти

Робота студента-практиканта під час виробничої практики (з клінічної психодіагностики)	Виконання індивідуальних завдань студента	Оформлення звітної документації	Захист практики, залік	Підсумковий бал
20	40	20	20	100

Форма та метод контролю

Форма: залік.

Метод: заключна конференція / захист звіту.

I. Щоденник, у якому відображена особистісна і професійна рефлексія діяльності студента, його труднощі, вагання, вдалі знахідки, питання, які потребують наступного вивчення, роздуми тощо.

II. Пакет звітних матеріалів. 1. Характеристика з місця проходження практики. 2. Звіт про проходження практики.

Примітка*. У додаток до звіту входять: 1) матеріали діагностичного обстеження; 2) стимульний матеріал, який використовувався в діагностичній роботі.

Підведення підсумків практики. Після закінчення терміну виробничої практики (з клінічної психодіагностики), здобувачі звітують на кафедрі клінічної психології та психічного здоров'я про виконання програми практики. Загальна форма такої звітності – подання письмового звіту. Крім того, подається заповнений і оформлений щоденник практиканта, де міститься засвідчений печаткою відзив керівника від закладів охорони здоров'я – бази практики про виконання здобувачем програми практики. Письмовий звіт разом із щоденником подається у встановлений термін (три дні після закінчення практики) керівнику практики від інституту вищої освіти для перевірки, рецензування та допуску до захисту. Письмова рецензія керівника практики від кафедри заноситься до щоденника практиканта. За результатами перевірки звіту керівник приймає рішення про допуск до захисту або повертає здобувачу на доопрацювання відповідно до зазначених зауважень.

Результати захисту оцінюються за системою ECTS і заносяться до індивідуального навчального плану студента та заліково-екзамінаційну відомість в день захисту. Студенти, які не виконали програму практики без поважної причини чи ті, які отримали негативний відгук про роботу або незадовільну оцінку, повторно направляються на практику (за індивідуальним графіком) чи можуть повторно пройти практику у вільний час від навчання за індивідуальною програмою. Підсумки практики підводяться керівником практики та завідувачем кафедри.

Рекомендована література

Основні:

1. Ільїна Н.М. Клінічна психологія: навчальний посібник. Суми: Університетська книга, 2023. 163 с.
2. Османова А. М., Хорунженко Г. В. Клінічна психологія: навчальний посібник. Талком, 2022. 228 с.
3. Співак Л. М., Османова А. М. Психодіагностика в клінічній психології: навчальний посібник. К.: Університет «Україна», 2023. 146 с.
4. Савенкова І. І., Павлова І.Г. Наскрізна програма практики: для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти, спеціальності: С4 Психологія за ОПП: Клінічна психологія. Одеса, 2025. 28 с.
5. Шкарлатюк К. І. Патопсихологія: навчальний посібник. Луцьк : ВежаДрук, 2022. 155 с.

Додаткова:

1. Мазяр О. В. Психодіагностика та скринінг психічного здоров'я з основами психометрики: Методичні рекомендації для підготовки до навчальних занять для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 05 Соціальні та поведінкові науки спеціальності 053 Психологія. Житомир. 2023. 117 с.
2. Махній М. М. Психологічні графічно-малюнкові методики у діагностично-корекційній роботі з дітьми /М. М. Махній. – Чернігів: «Десна Поліграф», 2022. 216 с.
3. Поліщук С.А. Методичний довідник з психодіагностики. Навч.-метод. посібник. Вид-во «Університетська книга», Суми. 2023. 27с.
4. Савенкова І.І. Методичні рекомендації до практичних занять та самостійної роботи з дисципліни «Психодіагностика психічних розладів та їх реабілітація» за спеціальністю 053 Психологія (Клінічна та реабілітаційна психологія). Одеса, 2022. 46 с.
5. Саннікова О.П., Меленчук Н.І. Навчально-методичні рекомендації до самостійної роботи здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 053 Психологія з курсу Психодіагностика (частина І). Одеса. Університет Ушинського. 2022. 45 с.
6. Чумак О. О. Психодіагностика: навчально-методичний посібник. Полтава: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2024. 121 с.

Електронні ресурси

1. Офіційний вебсайт Національної академії медичних наук України. URL: <https://amnu.gov.ua/>
2. Електронний архів наукових публікацій Національного університету «Києво-Могилянська академія». URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/home>
3. Репозитарій наукових публікацій Інституту психології імені Г. С. Костюка НАПН України. URL: <http://psychology-naes-ua.institute/info/265/>

4. Науково-практичний журнал «Психологія і суспільство». URL: <https://pis.wunu.edu.ua/index.php/uapis>
5. Синапсис діагностичних критеріїв DSM-V та протоколів NICE для діагностики та лікування основних психічних розладів у дітей та підлітків. URL: <https://www.nice.org.uk/guidance/cg28>